

Justis- og beredskapsdepartementet

Vår ref: KF 3. desember 2019

Teknas hørings svar – endringer i personopplysningsloven mv. (unntaket for yrings- og informasjonsfrihet, forholdet til offentliglova, anvendelse for Svalbard)

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 81 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Tekna har gjennomgått forslagene til endringer i personopplysningsloven og har innspill knyttet til endringene som angår «Akademiske yringer» jmf. [kapittel 2.6 i høringsnotatet fra departementet](#).

Vi anerkjenner behovet for å tydeliggjøre regelverket om behandling av personopplysninger for aktiviteter knytte til akademiske yringer og forskningsarbeid. Vi mener imidlertid at det er uheldig at departements foreslåtte endringer ikke ser ut til å basere seg på noen grundig vurdering av konsekvensene lovverket får, eller kan få, for akademiske yringer og forskningsarbeid.

Det er viktig at lovverket sikrer et sterkt personvern. Samtidig kan strenge eller kompliserte regler knyttet til behandling av personopplysninger være utfordrende for forskere som er avhengige av å kunne benytte store mengder data, som blant annet kan inneholde personopplysninger. Dette ser vi særlig innenfor medisinsk forskning.

I en nylig utgave av The Lancet, en ledende vitenskapelig journal for medisinsk forskning, ble det publisert et opprop der en rekke fremtredende forskningsmiljøer påpekte uheldige begrensninger i mulighetene til å benytte eldre datasett og datasett hentet inn fra områder utenfor EU/EØS.¹ Vi har også sett bekymringsmeldinger fra med-tech miljøer i Norge om at regelverk ment å sikre personvernet kan forhindre implementeringen av systemer og teknologier som kan redde liv.²

Tekna har også fått tilbakemeldinger fra våre medlemmer som til daglig arbeider med forskning om lignende problemstillinger. For å ta et eksempel så er det slik at mange viktige vitenskapelige publikasjoner krever at datasett må vedlegges dersom de skal ta inn en vitenskapelig artikkel.

¹ <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2819%2932633-9>

² <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/50e2Ke/tror-de-kan-redde-liv-med-kunstig-intelligens-men-trolig-er-det-ulovlig>

Hensikten med dette er å sikre at andre forskere og fagfeller skal kunne etterprøve det empiriske grunnlaget for forskningen som presenteres. Tekna er kjent med tilfeller der forskere har fått tilbakemelding fra ledelsen ved sin forskningsinstitusjon om at de ikke kan legge ved datasett på denne måten som følge av regler for behandling av personopplysninger. I ytterste konsekvens vil dette kunne bety at forskerne ikke får publisert sin forskning. Slike praktiserte begrensninger svekker mulighetene til å drive fremragende forskning.

Vi deler for øvrig departementets oppfatning om at dagens § 3 i personopplysningsloven innebærer flere uklare momenter. Det er uklart hva som skal ligge i begrepet «utelukkende» i kontekst med formuleringen «utelukkende for journalistiske formål eller med henblikk på akademiske, kunstneriske eller litterære ytringer». Det er heller ikke klart hva som ligger i begrepet «med henblikk på akademiske...ytringer». Dersom dette kun er ment å dekke ren vitenskapelig forskning og formidling vil det etter vår mening innebære en for snever tolkning. Siden høyere utdanning er forskningsbasert vil det være umulig å operere med et veldig klart skille mellom forsknings- og utdanningsformål. Det samme vil i en viss grad også gjelde for formidlingsarbeidet som en viktig del av samfunnsansvaret for universiteter og høyskoler.

Teknas skepsis til forslagene fra departementet handler ikke om at de foreslåtte endringene vil være mer problematiske enn dagens regelverk. Vår bekymring er derimot at det tilsynelatende gjøres endringer uten en tilstrekkelig vurdering av utfordringer i dagens regelverk. Forslaget synes hovedsakelig å ta utgangspunkt i hensyn til journalistiske formål og omtaler det akademiske kun i veldig korte trekk.

I tillegg fremstår det som om selve begrepet «akademisk» har et uklart meningsinnhold både i Norge og etter direktivet, og det fremstår som om det er en mindre god sammenheng mellom forslaget som begrunner endringer for journalistiske ytringer på den ene siden og ytringer basert på akademisk arbeid.

Forholdet mellom personvern, forskningsarbeid og akademisk ytringsfrihet innebærer viktige og kompliserte problemstillinger. Tekna mener det er positivt at departementet tar initiativ til å tydeliggjøre regelverket i denne sammenhengen. En slik tydeliggjøring må likevel bygge på en mer grundig vurdering enn den som er presentert i departementets forslag.

Utover dette har Tekna ingen ytterligere kommentarer til forslagene fra departementet.

Med vennlig hilsen
Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
Generalsekretær